

Emnenr. 64

Fylke: Akershus

Tilleggsspørsmålnr.

Herad: Kråkstad

Emne: Død og begravelse

Bygdelag:

Oppskr. av: Ope. Nordby

Gard:

(adresse): Kråkstad

G.nr.

Br.nr.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.B. Eller om den er etter ⁰⁴ andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

Svar:

Det mest omkaltte Svar
 her er nok skrivt av Kalliglen.
 "Kli-itt" ble utlagt som "kle hvitt"
 lirkdrakt. Nå er det vel ingen som for
 alvor tror på dette svar, men jeg tror
 nok mange synes det er utryggelig å høre
 Kalliglen skrive.

Laufrøtne byr av en hinde på jor-
 den skulle også være død og vidne
 at kvinner, jinner d.l. lå i kots. Di kan
 at lo samtidig lot i dørhåndtaket.

At fækk begynte å se på og tale om
 sine hender, skulle også være død.

Om "helligvann" kan jeg fortelle:
 Fri Sverre Hauem, død 1946 ca 85 år,
 fortalte en gang til min kone om en
 eotid stedsom, at der på ham for
 dolen veds seer en mange små hvite
 dyr som var rimelig å få kat, men
 som pløtelig forsvant, underlig ved
 dolen. Sverre Hauem var vår nabo.

2
 og et helt pålidelig minne.

Sidst

7-9 ukjent

10. De sende lyd eller presten
 (sognelyd). Dette er freudeles
 helt alminnelig.

11.

Når presten kommer, ifører han
 seg ordet. Der blir gjerne ved syke-
 sluzer sett frem et lite bord, dekket
 med hvit duk, og der ligger 2 lys.
 Presten taler med den syke om det
 som foregår, og stiller den syke omkom-
 met å være glad med presten, blir dette
 selvfølgelig bemerkelsesverdig. Så snart
 den er vedvarende, harvelter presten
 "meddel" påtrammende til den syke
 og eventuelt også andre.

12.

Var man klar over at det var
 nær foretatt, ble (blir) der sendt
 lyd eller ordmeste stekt (kann, orskan
 s.l.)

13

Det fortelles om enkelte som har
 gitt delviske forskriften om hvordan
 grøfterne skulle være, og også knyttet
 andre bestemmelser med jekte på for-
 holdene eller deres del.

14.

Å ta: plukke, vandre bort, gå fra
 der (oss). Flykte, sørne inn.

15.

Sum tegn på at ordet var innbrukt,
 like man: kristne egne, puet og puet-
 sloy oppkört, og yngre: gullblek farge,
 slivket kott a la på. Prose med
 fjar, leumende lys eller speil utkjent.
 Nå bli på vidt f. kan skjønne, den
 ofte alltid synt av seg.

16

Nei.

17.

Man likket egene, men bruk av mynst
 utkjent.

18.

Bege deler er kjent

19

Nei - utkjent

20

Kan ikke besvares.

21.

Utkjent.

22.

Spene ordet kjent, men ikke mere.

23

Det ikke.

24

Har sett at det ble lest på et bord.

25

Utkjent

26.

"diggje på fitehå" er et uttrykk som er
 gått ut av bruk. For ikke på mere om det.

27

Ja.

28.

Ukjent.

29-30 Kan ikke besv.

31.

Gjerne noen eldre koner ja gressen.
Nå som regel en psykoplasmke.

32

Ukjent

33-36 Ja.

37

Kan aldri hørt om det.

dit kler

38

Facipe.

39

dit kler, annet ukj:-
40-41 ukj.

42

Barer i undertøy. Kan hørt om en
viny kome som ble løst bort i kytlo.

43

Ukj.

44.

Ni.

45

Ni

46

Skinn per, men ikke sko.

47.

Kan ikke sett eller hørt det.

48-50 ukj.

51.

dit kler legges bort i egne kler, ^{imidlertid} av det
beste man har, dit klering på kjøpes.

52
 Av indeluking bruktes eget. det det
 ovrige kjøpes ferdig. Under siste krig
 ble nok endel løst køtt i papir.

53.

Ja.

54

Nei

55-57 Ukj.

58

Nei

59.

Ukj.

60

Ja.

61.

Den smekkes i gressen.

62

Kisten var post inntil omkr. 1905

63

Jeller mitt minne omkr. 1905.

64

Ukj.

65-

Kjøleponn

66

Spull og kjøleponn.

67

Den kjøpes ferdig og er alltid hvit.

68

Javelle tilfelle gifteringen, men
 ellers inntet.

69

Ukj.

70

Med gultann av ber alle lyping. Inntet ukj.

71.

Nei

72

Nei.

73

Nei

74-75

Nei

76.

På et kjølig sted, slaktår eller læve.

77-78

Desom læven ble kruttet til saggrynings-
rom på teagrandesdagen, ble den kledt
på ryggen med granlar. På en stue
kruttet til det samme, ble speil overkrevet,
giltander lagt på og kisten.

På skoleår ble kisten bare satt mid-
terkølig, og derfor ikke pyntet den.

79.

Det vises ble med bar inn-
vendig og utvendig.

80.

81

Nei

82

Ja

83

Fit i kisten ble der kalt red åpen kiste,
ni nesten alltid fekket. håre

84

Den tiden firkantet hvit dute.

85

86

Nei, men på teagrandesdagen var (er) det
alv. at de som ville fitte se kisten.

87.

Ja, i 1908.

88.

Nå blir lirket eller en 3-4 dager i hjemmet før til lirkåret i kapellet.

Når lirket skal "kass ut" samles i hjemmet den nærreste plekt og noen nekter eller venner. De kederes med skarme puistvöl og kaker (bringer, kløtkestur brukes).

Før var det kirkesangeren som kalte i kirket, nå nekter alltid en prest. Han preker forfall, kaler kirkesangeren.

Ved plite utkrymning høytidelighet er der strøtt kirket har utenfor døren og satt opp granhøner med bristet lapp. Ved reisthene hos nekter og kjende blir der oppi satt lirket, og der flagges på halv stang. Som kirkesanger er jeg ofte med ved plite anledning, og når kirket lages gjennom kapellet og inn i lirkåret, spiller jeg gjerne et stykke på orglet, og får vi skilles, svinger vi "fred til kot."

Tilføyelse: Over døren til sørgekåret er der ofte satt en reomplate med adskillig jostekstener, fløtt av lyttelærlyng. Fenne: fenne er speil, det er et kort med 2 lys satt ved holerjvilt.

Sog.

89.

Ja

90

Det ikke noe i nevne.

91.

Sørgekid - ca 1 år.

92.

Halde seg skille - ikke delka i
relasjoner, fester eller andre fornøyelser.

93

Ja, både ved brygningen og senere
i stovstuden skulle skilfelle, kann og
andre flere plukkinger være kless i port, ved
keg. også gjestene. Nå overholdes dette
ikke på noye, huskes for skitt eller gjester.
de kvinnelige plukkinger er dog alltid
i port.

94.

Nei, men hvis her (hans) pløs.

95

"Portkunnans og allikeit gir
fot over."

96

Nei

97

Nei.

Synge ut livet.

98

Ikke på søndag, men ellers utekomst.

99.

Brygningen, tilkjerd

100

Litet ble prøvet ut i huset eller
i karnal. Det siste vises ikke bruket
her i de siste 40 år. (Min kjennetegn her).

101.

Fis brukte man "åpen tute", nå
nesten alltid lukket. Jeg har selv hørt
med mange leier, men kun 2 har vært
åpne for vask og 1 for kann.

102

religjøs.

103-104

Ved karens hode et lite bord med 2 lys,
uden forskjell for gifte og uegifte.

105-108

Oppe i kirkelærnet henger der en
rødt fargetepper med svampelater henn.
på pels avdies forbotetaker. Disse
kles foran kirken til kirken.

109-113

Ukjent.

Nå er det alen. at presten leder i
sørgelighet, for var det kirkesørgen.

115

Frå 1920 av er det blitt mer og mer
alen. at presten utfører dette.

116.

På samme vis som nå, har en
annen leder.

117-118

Ukjent.

119-120

Gjinner, nye stekninger, hiofalk,
makaer, alt eller forholdene.

121.

Som før.

122

Fotstuden først

123

Nei

124

Nei

125

Ja

126 - Nei

127 - Kjennes ikke.

128. - Kvinnene helt fram.

129-130 Kan ikke besvares.

131

Ja.

132 - Ja, dersom helt igjen.

133

Ja

134

Nei, flugging kan ikke komme.

135

Alle lages kirker i en og andre.

136

Først på 1900 ble det man

fluggt på hel plass når jordferdselen var
out.

137 Når folk hørte kirke klokene

138 De fleste fluggt på hel plass

helt dagen for en tid for lopp.

og dagen ut; noen har dag

helt opp igjen den gamle skilt i heide
fluggt til loppes eller lopp.

139 Nei

140 Ukjent

(141)

142. Nei

143-145 Kan ikke besv.

146 - Helst en snitt eller en tjor best.

147 - Nei

148 - Lagesomt - i snitt hele veien.

149 - Gjorde forre, ikke kappkj.

150 - Per betrorst gardskar eller husem.

151 Ja.

152-155 ?

På kirkegården.

156. Børerne

157-158 ?

159 Børerne

160 ?

161 Ja

Gravøl.

182 - Begjæder, kikkfat.

183-188. digger for længt kikkfat.

189 - Ja

190 - Kjømmes ikke mere som ov.

191 - 2 varme måltider, ett for man reisto til kirken og ved hjemkomsten full middag.

192-195. ?

196 - Om sendinger vites ikke mere om at plukke ble brukt og at man det til hadde spesielle kraver, "for" kinne. ^{Sendt i form ved hjemkomst som gift} _{bevaring.}

197-200

201. Flere dager leep. vundes ikke, men mens der for alltid var varm spise etter leep. har dette i senere tid gått mere over til fine (flette) smøret med kringler, ~~og~~ bløtkaker og andre kaker, og pitelig med kaffe. Man jurep. ikke leep til leep. men skyldte og kjente møter opp i stort antall, så leep. med ja 80-100 gjester er ikke sjeldne. De vises da gjerne ved gravene til å følge med som oftest til et større lokale, når der ikke i sørgeluset er pitelig med plass. I den senere tid, blir ^{eller hotell} ikk. sjelden og eller gjerne restaurant overdratt hele serveringen. Under pauzert blir der holdt minnekaler, sang og eller preden holder en andakt til slutt.

202. Ved leep. middeye som jo umi forekammer, ser man i bruk pødsis og öl av forskj. slag (vokse - pils). Drank til andelen kan på vitt vundes.

203. Hjemme dreying av öl til leep. er slutt

Ju lauzi kider piden, men penderinger
 har kakur (sittkakerit e.l.) har holdt seg
 lenger, og små peder mere skyldte i
 runde leilokaker og lign.

204 - Ja, men se svar til 203.

205 - Vanskelig i tidfestet, men kiden
 ligger nok omkr. 1890.

206. Fis ble kransen laget hjemme
 av kar, lyng, potteblomster. Blad av
 den store riken hjemme på Kilestad ble
 brukt til kransen.

207. Sittkand med påskuffter brukes
 nesten alltid på kranser på skolefelle,
 barn, kornelavn, søsken, naboer og
 foreninger. Slike kransen bli ofte laget
 på med hale. Som kirkesanger har jeg
 hørt på utallige kransen, særlig på skole-
 felle og barn. Det var heldigvis ut til
 at kranspåtelling vi er på feltet petur.

208-09 Så mange kransen som får plass
 på kisten, ligger på denne når den
 sentes. Kisten sentes ikke dyper enn at
 kransene kan sees av hele folket. Når på
 folket holder kirkegildet, ler på gravene
 alle kranser av, sentes kisten helt ned, koster
 over og legger alle kransene på gravhaugen.
 der ligger de på lauzi de har seg usen lunde
 godt ut (frosk, smør og vinler) og Gjernes så
 av gravene.

210. Se svar til 201 og 202.

211 - " - " - " - "

212. Jellurat vi i 1909 fikk lokal-
 avis "Firen", (nå "Fellandets Blad").

Krøstet 11. mai 1957

Ope. Nordby.